

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת שמות

בין משה רבנו לאבות

"ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו" (שמות ו, א).

במילים אלו עונה הקב"ה לתלונת משה רבנו בפסוק הקודם: "ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלח את עמך".

רש"י בפירושו לפסוק מדגיש את המילה "עתה" – עכשיו, ורואה בה את הבשורה הקשה שמשם רבנו לא ייכנס לארץ. וזה לשון רש"י: "הרהרת על מדותי, לא כאברהם שאמרתי לו (בראשית כא, יב) כי ביצחק יקרא לך זרע, ואחר כך אמרתי לו (שם כב, ב) העלהו לעולה, ולא הרהר אחרי, לפיכך עתה תראה. העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות, כשאביאם לארץ".

כמה קשים דבריו של רש"י. משה רבנו דואג לעמו, זועק לה' את כאבם – וה' דן אותו לכף חובה ורואה בדבריו חיסרון באמונה? ועוד יש לשאול, וכי כאן הוחלט שמשם לא ייכנס לארץ? הלוא הגזרה נגזרה בעקבות חטא מי מריבה – "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (במדבר כ, יב)! וגם ההשוואה לאבות אינה מוצדקת כל כך, שהרי משה רואה את עמו סובל בגופו ונאנק בסבלו, ומה ראוי יותר למנהיג מלדאוג לעמו?!

נראה לי שרש"י כאן מגלה לנו את ההבדל התהומי בין האדם לא-ל. האדם מוגבל, ועל כן הוא חסר סבלנות, ואילו לא-ל יש סבלנות אין סופית. הוא איננו מוגבל לא במקום ולא בזמן, ובעולם שברא יש מקום לתהליכים ארוכי טווח.

הקב"ה ברא עולם חסר, ומתפקידו של האדם להשלימו, לפארו ולרוממו. אך האדם חי קודם כול את הרגע, וכאשר הוא סובל אין הוא מתעמק במהותם של תהליכים. בשעת כאבו קשה לו להבין שהסבל הוא זמני, שהוא תורם לעבודה האישית ולהתקדמות, ושכל ירידה היא לצורך עלייה.

לעומת זאת, האבות הקדושים חיו בממד א-לוהי. אברהם אבינו, שהובטח לו זרע רב, חיכה שנים רבות מאוד עד שנולד לו בן, וכשסוף סוף נולד בנו הוא נצטווה לעקוד אותו; יצחק קיבל שני בנים שהאחד רוצה להרוג את אחיו, וראה את כל פועלו להקים בית יהודי בארץ ישראל עולה בתוהו כשבנו האחד הלך לאור כשדים והשני להר שעיר; יעקב ירד למצרים עם כל משפחתו ולא ראה דבר מההבטחות הא-לוהיות שהובטחו לו – ועם כל זה לא משו אבותינו לרגע מהאמונה התמימה. אבותינו הם הסמל לאנשי החזון שאינם חיים את ה"כאן ועכשיו" – אלא מאמינים במחר המובטח על ידי הא-ל.

לא כן משה רבנו. בהיותו בן שמונים ה' מצווה אותו להוציא את בני ישראל ממצרים ולתת להם את התורה: "ועתה לכה ואלהך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים" (שמות ג, י). אין זו הבטחה, כי אם דרישה לפעילות מיידית! ואכן, משה רבנו איש המעש נכנס מיד לפעולה. בתוך שנה הוא יוציא את בני ישראל ממצרים, ייתן להם את התורה ויביאם לשערי ארץ ישראל. איש המעשה רוצה לראות תוצאות, ועל כן אומר לו ה' "עתה תראה" – אתה תראה עכשיו את יציאת ישראל ממצרים ואת הבאתם להר סיני שלמרגלותיו יקבלו את התורה. כל התהפוכות הללו יקרו באמת בזמן קצר ביותר. אבל אתה, איש המעש, אינך איש החזון, ואות לכך הוא מה שיארע במי מריבה. משה רבנו אינו טעון בסבלנות הדרושה כדי להמתין להתפתחות הרוחנית האיטית של עם ישראל, ואל כן אין הוא יכול להביאם אל הארץ. כיבוש הארץ הוא תהליך היסטורי איטי וממושך מאוד שעדיין לא הסתיים, ולשם כך נדרש אורך הרוח של האבות הקדושים. אין כאן עונש חלילה, אלא כל איש ותפקידו. תפקידו של משה רבנו היה להוציא את בני ישראל ממצרים ולהנחילם את התורה – עכשיו ומיד. מי מריבה מגלים את המבנה של משה רבנו, שניצניו היו גלויים וידועים לה' כבר בתחילת דרכו של משה.

בדור שלנו עלינו ללמוד משתי המידות – להיות אנשי מעשה ולפעול כמשה רבנו, ובד בבד להיות בעלי אמונה ולדעת שלא הכול מתבצע מיד.